

ГАЙД

11 КРОКІВ ВІД СТВОРЕННЯ ДО КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБОВИХ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

ПЕРЕДМОВА

У сучасному світі створення об'єктів інтелектуальної власності дедалі частіше є складовою щоденної роботи працівників. Це можуть бути тексти, презентації, методичні матеріали, дизайнерські рішення, програмне забезпечення, технічні розробки чи інші результати творчої діяльності. Вони мають потенціал не лише для внутрішнього використання компанії чи установи, а й для комерціалізації, формування інтелектуального капіталу, підвищення конкурентоспроможності та сприяння економічному розвитку.

Разом із цим виникає низка практичних питань: кому належать права на створений службовий об'єкт права інтелектуальної власності, як правильно оформити авторство, як забезпечити ефективне використання та захист результатів праці. Щоб допомогти зорієнтуватися в цих питаннях, підготовлено цей гайд «11 кроків від створення до комерціалізації службових об'єктів права інтелектуальної власності».

Цей гайд допоможе вам крок за кроком визначити:

- чи підпадає створений об'єкт під режим правової охорони як службовий;
- як правильно повідомити роботодавця про створення службового об'єкту інтелектуальної власності;
- яким чином можуть бути розподілені майнові права та визначена винагорода;
- що потрібно, щоб оцінити права та поставити об'єкт на бухгалтерський облік;
- як сформулювати стратегію комерціалізації та промоції;
- механізм забезпечення захисту прав інтелектуальної власності та запобігти порушенням.

Скануй QR-код та переходь на Facebook сторінку IP Academy

Цей гайд розроблений як зручний інструмент для фахівців у різних сферах діяльності з метою допомогти зрозуміти весь шлях – від створення об'єкта та визнання його службовим до успішного комерційного використання. У ньому зібрані законодавчі вимоги та практичні поради, що дозволяють упевнено діяти на кожному етапі та максимально реалізувати потенціал створених результатів інтелектуальної праці.

Видання розраховано на читачів, які не є фахівцями з питань інтелектуальної власності та не мають спеціальної освіти в цій сфері. Усі терміни та поняття в тексті максимально спрощені для зручності сприйняття та легкості засвоєння матеріалу.

Крок № 1

Ідентифікуйте створений вами об'єкт інтелектуальної власності. Чи підпадає він під режим правової охорони як об'єкт, створений за трудовим договором?

Об'єкт інтелектуальної власності визнається службовим, якщо він створений працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом) (ч.2 ст.429 і ч.3 ст.440 Цивільного кодексу України, п.55 ст.1 і ст.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права», абз.7 ст.1 і ст.9 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ст.8 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ст.7 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ч.2 ст.17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»).

Наприклад, на підставі службового завдання роботодавця, що визначається з урахуванням змісту трудового договору (контракту) та інших документів, які визначають обсяг та перелік службових обов'язків працівника (положення про структурні підрозділи, посадові інструкції) було передбачено створення працівником підручника. У такому випадку майнові права інтелектуальної власності на цей службовий твір належать роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем. Аналогічне правило діє щодо об'єктів промислової власності.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

У такому випадку створений вами об'єкт інтелектуальної власності не охороняється як службовий, ви маєте право звернутись до УКРНОІВІ чи регіональних відомств інших держав для отримання охоронних документів, що засвідчують авторство та належність майнових прав інтелектуальної власності на створений об'єкт інтелектуальної власності. Скористайтесь рекомендаціями кроків № 4, 6, 9, 10, 11.

Якщо ваша відповідь «Так!»

Ви правильно визначили, що створений вами об'єкт підпадає під режим правової охорони як службовий твір. Це означає, що наступним кроком є повідомлення роботодавця про створений об'єкт. Перейдіть до Кроку № 2.

Крок № 2

Чи повідомили ви роботодавця про створений вами об'єкт інтелектуальної власності?

Незалежно від виду об'єкта інтелектуальної власності, у разі його створення в межах виконання службових обов'язків, ви зобов'язані повідомити роботодавця про факт його створення.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» не містить вказівку на обов'язковість письмової форми, але завдяки повідомленню у письмовій формі ви зможете зафіксувати дату створення твору і перехід майнових прав на службовий твір до роботодавця. Таке повідомлення може бути оформлено у вигляді службової записки, інформаційного листа або іншого документа, та надіслано електронною поштою або через системи електронного документообігу з дотриманням вимог ведення документообігу роботодавця (якщо в установі передбачено використання таких систем). Наявність письмового повідомлення може стати вагомим доказом у разі виникнення спору чи непорозумінь.

Якщо йдеться про винахід, корисну модель, промисловий зразок, компонування напівпровідникових виробів, сорт рослин, створений у межах посадових обов'язків, ви зобов'язані повідомити про створений об'єкт роботодавця письмово (ст.9 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ст.8 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ст.7 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ст.17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»). Таке повідомлення повинно містити опис та матеріали, що ясно і повно розкривають суть створеного об'єкта інтелектуальної власності.

**Якщо ваша
відповідь «Ні!»**

Ви ризикуєте порушити вимоги законодавства і трудової дисципліни, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) або іншим договором, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем. Рекомендуємо якнайшвидше повідомити роботодавця у встановленому порядку.

**Якщо ваша
відповідь «Так!»**

Ви виконали важливий крок для засвідчення факту повідомлення роботодавця. Обов'язково зберігайте підтвердження факту повідомлення (копію документа, службову записку, електронний лист або підтвердження з системи документообігу). Переходьте до Кроку № 3.

Крок № 3

Чи отримали ви відповідь роботодавця на повідомлення про створений вами об'єкт інтелектуальної власності?

У випадку з об'єктами авторського права та сортом рослин законодавством не встановлено строків розгляду роботодавцем повідомлення та обов'язку надання ним відповіді чи вчинення певних дій.

Щодо об'єктів промислової власності чинним законодавством закріплено обов'язок роботодавця протягом 4 місяців з моменту отримання ним повідомлення здійснити одну з наступних дій:

- подати до НОІВ заявку на державну реєстрацію винаходу, корисної моделі, промислового зразка або компонування напівпровідникових виробів;
- передати право на реєстрацію іншій особі (це стосується виключно винаходу та корисної моделі);
- прийняти рішення про збереження службового винаходу (корисної моделі) чи компонування напівпровідникових виробів як конфіденційної інформації. При цьому строк збереження роботодавцем службового винаходу (корисної моделі) як конфіденційної інформації у разі його невикористання не повинен перевищувати чотирьох років. У протилежному випадку право на одержання патенту на службовий винахід (корисну модель) переходить до вас, як до винахідника. Проте, якщо йдеться про **винахід** або **корисну модель**, за роботодавцем залишається переважне право на придбання ліцензії (ч.4 .ст.9 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

Якщо ваша відповідь «Так!»

Все гаразд. Це дозволяє вам планувати подальше використання та комерціалізацію об'єкта (у випадку, якщо умовами договору передбачено можливість володіння вами майновими правами) після отримання охоронного документу у порядку встановленому чинним законодавством.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Якщо роботодавець не вчинив жодної з перелічених вище дій щодо об'єкта промислової власності протягом законодавчо визначеного строку з дати отримання повідомлення, тоді право на реєстрацію об'єкта інтелектуальної власності переходить до вас. Ви маєте право самостійно подати заявку на реєстрацію винаходу, корисної моделі чи промислового зразка. Переходьте до Кроку 4.

Крок № 4

Чи подано заявку на реєстрацію об'єкта інтелектуальної власності?

Кожен об'єкт інтелектуальної власності потребує належної охорони. Вчасне подання заявки на реєстрацію дозволяє захистити ваші права, запобігти неправомірному використанню та підвищити комерційну цінність об'єкта. Всі охоронні документи мають обмежений строк дії (крім документів про реєстрацію авторських прав на твір), після спливу строків дії їх потрібно поновлювати або продовжувати, якщо така можливість передбачена відповідно до чинного законодавства.

Тому важливо розуміти порядок подання заявки та строки дії охоронних документів (ст.ст.31, 45 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ч.4 ст.6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ч.5 ст.5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ч.3 ст.4 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ст.41 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»).

Для цього ви можете звернутися за допомогою до представників у справах інтелектуальної власності (https://sis.nipo.gov.ua/uk/services/patent_attorneys/) або скористайтесь консультаціями за наведеними телефонами гарячих ліній УКРНОІВІ – <https://nipo.gov.ua/contact/>

Корисні посилання для реєстрації об'єктів інтелектуальної власності:**Форми заявок, приклади заповнення та порядок подання:**

- [Форми заявок та приклади заповнення на об'єкти промислової власності](#)
- [Подати заявку на ОПІВ](#)
- [Форми заявок та приклади заповнення на об'єкти авторського права](#)
- [Подати заявку на реєстрацію авторського права](#)

Відеоінструкції:

- [Реєстрація авторського права на твір: покрокова інструкція](#)
- [Як зареєструвати винахід і корисну модель в Україні](#)
- [Як зареєструвати промисловий зразок в Україні](#)
- [Як зареєструвати торговельну марку в Україні](#)

Вебсайти відомств інтелектуальної власності та міжнародних організацій:

- [Адреси вебсайтів відомств інтелектуальної власності та міжнародних організацій](#)

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Заявка ще не подана або в реєстрації прав відмовлено. Це означає, що об'єкт інтелектуальної власності не перебуває під правовою охороною (крім об'єктів авторського права). Рекомендується якнайшвидше подати заявку або звернутися за консультацією до УКРНОІВІ, щоб уникнути можливих спорів щодо авторства чи належності прав.

Якщо ваша відповідь «Так!»

Заявка подана, і, у разі отримання охоронних документів, ваш об'єкт інтелектуальної власності перебуває під правовою охороною. Переходьте до Кроку 5.

Крок № 5

Ознайомтесь з політикою інтелектуальної власності, трудовим договором або посадовою інструкцією. Чи у зазначених документах передбачено порядок розподілу майнових прав інтелектуальної власності?

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Та у відповідних документах немає умови, якою передбачається розподіл майнових прав між працівником та роботодавцем, тоді застосовуються норми чинного законодавства, зокрема:

- Цивільного кодексу України (ч.2 ст.429, ч.3 ст.440);
- Закону України «Про авторське право і суміжні права» (ст.14);
- Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (ст.9);
- Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» (ст.8).

Якщо ваша відповідь «Так!»

І такі положення є, вони мають пріоритет над положеннями чинного законодавства.

Уважно проаналізуйте відповідні документи: трудовий договір, політику інтелектуальної власності, договори про розподіл майнових прав чи співавторство, а також внутрішні положення установи.

Переконайтеся, що порядок розподілу прав чітко визначений та правильно оформлений документально.

Після цього переходьте до Кроку № 6.

Крок № 6

Чи проведена оцінка майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності?

Оцінка майнових прав інтелектуальної власності є необхідним етапом для визначення економічної цінності створеного вами об'єкта. Вона дозволяє:

- обґрунтувати розмір винагороди авторам і співавторам;
- забезпечити правильне відображення об'єкта у бухгалтерському обліку;
- визначити справедливую вартість під час укладання ліцензійних чи інших договорів;
- залучати інвесторів або партнерів, аргументуючи комерційний потенціал розробки.

Оцінка майнових прав здійснюється після отримання відповідного охоронного документа та може бути проведена двома шляхами:

1. Залучивши сертифікованого оцінювача Фонду державного майна України – у випадках, коли потрібне офіційне підтвердження вартості.
2. Визначивши вартість самостійно – за допомогою витратного підходу (облік фактичних витрат на створення об'єкта) або спеціально створеною комісією у закладі/установі.
3. Звернутися за консультацією до УКРНОІВІ.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Існує ризик, що вартість об'єкта буде визначена формально або залишиться невідомою, що може ускладнити отримання винагороди та укладання договорів.

Якщо ваша відповідь «Так!»

Ви отримали обґрунтовану оцінку вартості майнових прав, що дозволяє впевнено переходити до постановки об'єкта на бухгалтерський облік. Переходьте до Кроку 7.

Корисні матеріали:

- Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності та їх облік у складі нематеріальних активів
- Оцінка майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності
- Послуги УКРНОІВІ

Крок № 7

Чи поставлено створений об'єкт інтелектуальної власності на бухгалтерський облік?

Всі господарські операції, які здійснюються вашим роботодавцем, наприклад, закладом освіти/ науковою установою, повинні бути повністю відображені в облікових бухгалтерських регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Для введення у господарський обіг та відображення на рахунках бухгалтерського обліку, нематеріальні активи повинні бути закінченими та засвідченими відповідними документами (патентом, сертифікатом, ліцензією тощо) у порядку, встановленому чинним законодавством України.

На облік у складі нематеріальних активів беруться придбані права на володіння, користування та розпорядження об'єктом нематеріальних активів після відчуження їх (прав) від колишніх власників та визначення його вартості. (відповідно до Листа Державного Казначейства України 25 серпня 2005 року № 07-04/1654-6902 «Про постановку на бухгалтерський облік об'єктів права інтелектуальної власності як нематеріальних активів та проведення їх інвентаризації»).

В загальному випадку нарахування та виплата винагороди відбувається після отримання охоронного документа, або відповідно до внутрішніх локальних актів роботодавця.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Існує ризик, що створений об'єкт не буде врахований у складі нематеріальних активів закладу, що може ускладнити отримання належної винагороди.

Якщо ваша відповідь «Так!»

Об'єкт належним чином відображений у бухгалтерському обліку, що дає змогу забезпечити його подальше використання та розподіл винагороди.
Перейдіть до Кроку № 8

Крок № 8

Чи дізнались ви розмір і умови виплати винагороди за створений об'єкт інтелектуальної власності?

Якщо винагорода за створення та використання, а також перехід прав на об'єкт інтелектуальної власності не була включена до заробітної плати, ви маєте право на отримання такої винагороди від роботодавця, шляхом укладення письмового договору щодо розміру та умов виплати вам винагороди (ч.3 ст.9 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ч.1 ст. 8 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ч.3 ст.7 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ч.2 ст.17 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин», п.2 ч.2 ст.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Якщо ваша відповідь «Так!»

Очікуйте її виплати після реєстрації нематеріального активу та постановки його на бухгалтерський облік в межах нарахованої заробітної плати.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Зверніться до роботодавця. У певних випадках роботодавець може (а у певних випадках зобов'язаний: щодо винаходів, корисних моделей, промислових зразків або сортів рослин) укласти з вами окремий письмовий договір про виплату винагороди відповідно до економічної цінності об'єкта та вигоди, яку він отримує. Виплата винагороди відбувається відповідно до умов договору.

Незалежно від вашої відповіді, переходьте до Кроку № 9

Крок № 9

Чи сформували ви стратегію комерціалізації об'єкта інтелектуальної власності?

Зазвичай, стратегія комерціалізації формується особами, яким належать майнові права на об'єкт інтелектуальної власності. До таких осіб можуть належати автори, співавтори, роботодавець або інші особи, яким належать майнові права на об'єкти інтелектуальної власності.

Співавторами є особи, спільною творчою діяльністю яких створено об'єкт інтелектуальної власності (ст.ст.436, 446 ЦК України, ч.1 ст.13 і ч.4 ст.31 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ч.2 та ч.3 ст.8 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ч.2 та ч.3 ст.7 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ч.2 та ч.4 ст.6 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ч.3 та ч.4 ст.16 і ч.6 та ч.8 ст.37 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»).

Окрім того, формувати стратегію комерціалізації може уповноважена особа, що діє на підставі довіреності. Формування стратегії може відбуватися як самостійно, так і спільно з іншими правовласниками або співавторами, залежно від обсягу прав та умов договору між ними.

Стратегія комерціалізації може передбачати різні моделі реалізації залежно від характеру об'єкта інтелектуальної власності. Серед поширених інструментів – укладення договорів про співробітництво чи партнерство з іншими суб'єктами господарювання з метою ефективного виходу на ринок, участь у спеціалізованих заходах (конференціях, форумах, пітчингах), спрямованих на пошук інвесторів та партнерів, а також формування належної онлайн-присутності, зокрема через офіційні вебресурси та соціальні мережі. Це сприятиме підвищенню впізнаваності продукту, залученню зацікавлених сторін та реалізації потенціалу об'єкта інтелектуальної власності.

За наведеними нижче посиланнями ви зможете ознайомитися з інформацією щодо ефективної комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та корисними рекомендаціями з цієї тематики:

- [Унікальний досвід і поради для стартаперів: як уникати фейлів і заробляти на розробках \(дискусія\)](#)
- [Як вивести на ринок успішний мобільний додаток](#)
- [Як перетворити ідею на мільйон: кейс креативного мислення](#)
- [Практичні кейси монетизації та реєстрації ідей](#)
- [Шлях проєкту “від ідеї до ринку” – які інструменти потрібні: перший вебінар](#)
- [Марафон IP&I: «Як комерціалізувати інтелектуальну власність»](#)
- [IP для бізнесу](#)

**Якщо ваша
відповідь «Ні!»**

Ви втрачаєте можливість ефективно реалізувати потенціал створеного об'єкта, що може призвести до зниження його економічної цінності або ускладнень із залученням партнерів та інвесторів. Рекомендується якнайшвидше розпочати розробку стратегії, навіть у базовому вигляді.

**Якщо ваша
відповідь «Так!»**

Ви зробили важливий крок до ефективного використання та комерціалізації об'єкта. Наступним етапом стане його активна промоція та пошук потенційних партнерів. Перейдіть до Кроку № 10.

Крок № 10

Чи займаєтесь ви промоцією об'єкта інтелектуальної власності?

Чи залежить ваша винагорода від комерційного успіху, доходу, відсотку від прибутку або іншої форми реалізації об'єкта чи товару, який містить об'єкт права інтелектуальної власності? А навіть якщо не залежить – чи просуваєте ви створений об'єкт самостійно або разом з роботодавцем?

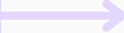
Важливо розуміти: навіть якщо винагорода фіксована, промоція об'єкта/товару – це можливість підвищити його вартість, забезпечити впізнаваність, відкрити нові шляхи комерціалізації (гранти, партнерства, клієнти, інвестори) та закріпити свою репутацію як автора.

У сучасних умовах цифрове середовище відкриває широкі можливості для просування продуктів, підвищення їхньої впізнаваності та формування довіри до результатів наукової чи творчої діяльності. Онлайн-присутність є не додатковою опцією, а стратегічною необхідністю, що впливає на потенціал комерціалізації об'єкта. Це може включати створення лендінгової сторінки, ведення професійних сторінок у соціальних мережах, наприклад Instagram або Facebook, або створення повноцінного вебсайту.

Поширюючи інформацію про створений об'єкт через онлайн-публікації, профільні платформи чи соціальні мережі, ви формуєте його професійну репутацію та підвищуєте ринкову вартість. Це сприятиме залученню партнерів, інвесторів, грантових програм та створенню умов для укладення ліцензійних або інших договорів.

**Якщо ваша
відповідь «Так!»**

Ви робите важливий внесок у життєвий цикл об'єкта, що може підвищити його економічну цінність та перспективу реалізації. Продовжуйте активність: беріть участь у виставках, публікаціях, конкурсах, презентаціях, переговорних процесах тощо.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Якщо промоція не відбувається або ви не маєте відповідних навичок – зверніться до фахівця у сфері комерціалізації, маркетингу або трансферу технологій. Це допоможе реалізувати потенціал вашого об'єкта та отримати від цього практичну вигоду.

Незалежно від вашої відповіді, переходьте до Кроку № 11

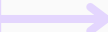
Крок № 11

Чи побоюєтесь ви, що ваші об'єкти можуть незаконно використати? Чи відбуваються випадки незаконного використання створеного вами об'єкта, порушення ваших майнових або немайнових прав інтелектуальної власності?

Використання об'єктів інтелектуальної власності завжди має відбуватися відповідно до договору, укладеному з дотриманням усіх вимог чинного законодавства. Лише у спеціальних законах для окремих категорій об'єктів можуть бути закріплено винятки з цього правила, коли використання за дотримання певних умов може відбуватися без укладення договору. Якщо ж використання здійснюється навіть на підставі договору, але з порушенням його умов, це вже вважається неправомірним використанням та порушенням прав у межах договірних відносин. Крім того, порушення можуть виникати і в позадоговірних відносинах, зокрема коли виготовляється піратська або контрафактна продукція, що є грубим порушенням прав інтелектуальної власності.

Якщо ваша відповідь «Так!»

У разі виявлення порушення прав ви можете здійснювати захист прав спільно з роботодавцем та (за наявності) зі співавторами. Не виключаються ситуації, коли одна особа (представник) може здійснювати дії від імені усіх співавторів чи співволодільців майнових прав інтелектуальної власності.

Якщо ви виявили незаконне використання ваших об'єктів інтелектуальної власності:

1.Зверніться до порушника з претензією про припинення порушення ваших прав (ст.19 Цивільного кодексу України).

Претензія викладається в довільній формі, але повинна містити необхідні дані для чіткого викладення вашої позиції: контакти, опис порушення, посилання на законодавство, вимоги, терміни виконання вимог тощо.

Важливо чітко сформулювати свої вимоги, наприклад: припинення використання об'єкта, виплата компенсації тощо. Ви можете включити до претензії будь-яку кількість вимог.

Претензію можна направити порушнику будь-яким способом: поштовим відправленням, електронною поштою або за допомогою соціальних мереж.

2. Якщо порушник проігнорував вашу претензію або відмовився виконати вимоги, Ви можете спробувати вирішити спір у позасудовому порядку шляхом медіації.

Медіація – це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора можуть врегулювати конфлікт шляхом переговорів (ч.4 ст.1 Закону України «Про медіацію»).

Процедура медіації забезпечує економію часу та ресурсів, зокрема на юридичні послуги, представництво в суді, експертизи, судові витрати тощо. У разі виявлення правопорушення, доцільно звернутись до [Центру медіації та посередництва УКРНОІВІ](#) для врегулювання спору та уникнення майбутніх конфліктів.

3. Ви також маєте право звернутись до суду з позовом про захист порушених прав відповідно до ст.ст.16, 432 ЦК України, а також відповідно до норм спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, зокрема: ст.ст.54, 55 Закону України «Про авторське право і суміжні права», ст.ст.34, 35 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ст.ст. 26, 27 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», ст.ст.21, 22 Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», ст.ст.53, 54, 55 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин». При порушенні будь-якою особою авторського права, вчиненому з використанням мережі Інтернет, суб'єкт авторського права має право звернутися до власника веб-сайту, у порядку, визначеному статтею 56 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Однак, варто врахувати, що для звернення до суду необхідно підготувати позовну заяву, зібрати відповідні докази та сплатити судовий збір. Крім того, судовий процес може бути досить тривалим.

Для моніторингу порушень прав інтелектуальної власності можна звертатися до ресурсів [Центром спостереження УКРНОІВІ](#), який збирає та аналізує інформацію про порушення прав інтелектуальної власності, оцінює їхні наслідки та організовує експертні групи. Центр також проводить просвітницькі заходи для підвищення обізнаності бізнесу та населення про значення прав інтелектуальної власності. Використання цього ресурсу допоможе своєчасно виявити порушення та планувати заходи щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Якщо ваша відповідь «Ні!»

Якщо порушень не зафіксовано – продовжуйте здійснювати використання об'єкта та проводьте моніторинг потенційних порушень ваших прав.

ПІСЛЯМОВА

Службові об'єкти права інтелектуальної власності є результатом інтелектуальної діяльності працівників, які створюються на виконання їх посадових обов'язків. Належне оформлення правового статусу таких об'єктів, їх постановка на бухгалтерський облік та впровадження механізмів комерціалізації не лише забезпечують дотримання законодавчих вимог, а й створюють підґрунтя для максимального розкриття їх економічного та інноваційного потенціалу.

У сучасних умовах управління результатами інтелектуальної праці вже давно не зводиться лише до виконання формальних вимог. Це стратегічний ресурс, що визначає успіх організацій, формує інтелектуальний капітал та забезпечує стійку конкурентну перевагу. Ті установи, які вміють правильно працювати з об'єктами інтелектуальної власності, перетворюють інновації на рушійну силу розвитку, а охоронювані результати творчої праці – на фундамент для зростання і визнання.

Гайд «11 кроків від створення до комерціалізації службових об'єктів права інтелектуальної власності» покликаний систематизувати ключові етапи цього процесу – від моменту створення результату інтелектуальної діяльності до його практичного застосування та комерційного обігу, а також захисту у випадку порушення. Дотримання викладених рекомендацій дозволить уникнути поширених правових та організаційних ризиків, забезпечити баланс інтересів автора й роботодавця, а також створити умови для ефективного використання результатів праці у сфері науки, освіти та бізнесу.

Ефективне управління інтелектуальною власністю в межах трудових правовідносин є не лише гарантією правової визначеності, а й важливим чинником довгострокового розвитку та інтеграції національної інноваційної системи у глобальний контекст.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Видання містить рекомендації щодо послідовності дій працівника, який під час виконання трудових обов'язків створив твір, технічне рішення, промисловий дизайн чи будь-який інший результат інтелектуальної, творчої діяльності. Охарактеризовано різні дії, що у їх послідовності вчинення дозволять перейти від стадії визначення правового режиму охорони створеного творіння до отримання винагороди, успішної комерціалізації, а також захисту прав інтелектуальної власності у випадку порушення.

У кожній конкретній ситуації, щоб врахувати особливості охорони службового об'єкта права інтелектуальної власності, умови договору чи інші обставини, рекомендуємо звертатися за консультацією до УКРНОІВІ або представників у справах інтелектуальної власності. Цей гайд має ознайомчий характер і не охоплює всі можливі варіанти правовідносин, що можуть виникати на практиці.

Представлений гайд НЕ є офіційним роз'ясненням УКРНОІВІ щодо застосування окремих норм чинного законодавства з питань у сфері інтелектуальної власності та НЕ рекомендований для використання у експертних дослідженнях.

Підписуйтесь на соціальні мережі IP Academy:

Facebook

Instagram

LinkedIn

Гайд підготовлений командою Департаменту «Академія інтелектуальної власності» УКРНОІВІ.

Представлена інформація наведена з урахуванням положень законодавства станом на 27.08.2025 року.

© УКРНОІВІ, 2025

© ⓘ Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія © не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОІВІ.

Візуальні елементи: Canva Pro.